



FATUM



FATUM | WAT ER OOK GEBEURT



MÉÉR DAN EEN LEVEN LANG

JAARVERSLAG 2016

ANNUAL REPORT 2016

FATUM Schadeverzekering N.V.
FATUM Levensverzekering N.V.
FATUM Investments N.V.

Hoofdkantoor / Head office

Noorderkerkstraat 5 - 7, Paramaribo
Telefoon (+597) 471541
Fax (+597) 410067

Bijkantoren / Branches

Kwattaweg 405, Paramaribo
Telefoon (+597) 465755
Fax (+597) 530801

Landingstraat 14, Nieuw-Nickerie, district Nickerie
Telefoon (+597) 231537
Fax (+597) 232031

E-mail: fatum@sr.net
Website: www.fatum-suriname.com



 **FATUM**





ONDERNEMEND
INTEGER
TEAMWORK

ONZE KERNWAARDEN



JAARVERSLAG 2016
ANNUAL REPORT 2016



	PAGINA
Algemene informatie	8
Visie, Missie, Profiel	9
Vijf jaar geconsolideerde kerncijfers 2016 - 2012	10
Pre-advies van de Raad van Commissarissen	11
Verslag van de Directie	12
JAARREKENING	
Geconsolideerde balans per 31 december 2016 na voorstel winstbestemming	18
Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2016	19
Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2016	20
TOELICHTING	
Grondslagen voor consolidatie, waardering, en resultaatbepaling	21
Toelichting op de geconsolideerde balans	26
Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening	32
Vennootschappelijke balans per 31 december 2016 na winstbestemming	36
Vennootschappelijke winst- en verliesrekening over 2016	37
Toelichting op de vennootschappelijke balans	38
Toelichting op de vennootschappelijke winst- en verliesrekening	41
OVERIGE GEGEVENS	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	43
ENGLISH VERSION	
<i>Summary of the Annual Report 2016</i>	
Key Data 2016 - 2012	49
Report of the Supervisory Board	50
Report of the Management Board	51
Consolidated Balance Sheet as at December 31, 2016	55
Consolidated Profit and Loss Account for 2016	56

RAAD VAN COMMISSARISSEN

Mr. Ch. A. Calor - voorzitter
Mr. A. R. Baarh
M. Goede
Prof. Dr. R. Lai A Fat
Ir. M. P. Hindori

DIRECTIE

N. W. Lalbiharie

ONDERDIRECTEUREN

M. V. Parsan, MBA
Mr. M. M. Pitti

SECTORLEIDERS EN DAARAAN GELIJKGESTELDEN

Mevr. H. Jadi
Mevr. N. Jagroep
Drs. R. Garib
F. Makdoembaks
S. Sordjo

ACCOUNTANTS

BDO Assurance N.V.

MEDISCH ADVISEUR

Drs. F. C. Chan Pin Jin

HERVERZEKERINGSADVISEUR

A.I. H. Witteveen

JURIDISCH ADVISEUR

Mr. S. Mangroelal

VISIE

FATUM is de meest service gerichte financiële dienstverlener voor elke inwoner van Suriname.

MISSIE

FATUM biedt zekerheid aan personen en bedrijven. Door de financiële gevolgen van alledaagse risico's aan ons over te dragen, kunnen onze klanten met meer zekerheid ondernemen, wonen, werken, leven en zich ontwikkelen. Wij zijn ondernemend, integer en gericht op samenwerking. Wij geven bovendien rekenschap aan de maatschappij waar wij deel van zijn.

PROFIEL

FATUM is een dynamische financiële dienstverlener met een ruim pakket aan verzekerings- en beleggingsproducten voor de Surinaamse markt. De middelen die uit de onderneming worden gegenereerd, worden voornamelijk geïnvesteerd in de lokale economie. Wij zijn als oudste verzekeringsmaatschappij in Suriname een stabiele factor en een betrouwbare financiële partner. Met de enthousiaste inzet van onze deskundige medewerkers en tussenpersonen willen wij uitblinken door de excellente kwaliteit van onze dienstverlening.

Ons handelen wordt bepaald door drie kernwaarden:

ONDERNEMEND

Het vroegtijdig signaleren van kansen en/of risico's en op grond hiervan adequaat handelen.

INTEGER

Het hanteren van sociale en ethische normen die algemeen aanvaard zijn. FATUM onderschrijft de tien principes van 'The Global Compact'.

TEAMWORK

Het gebruikmaken van elkaars kennis en van die van partners om een solide resultaat voor de klant te bereiken.



AL 135 JAAR UW BETROUWBARE
FINANCIËLE PARTNER

WAT ER OOK GEBEURT...

VIJF JAAR GECONSOLIDEERDE KERNCIJFERS 2016 - 2012

Bedragen in duizenden SRD¹ m.u.v. de gegevens per aandeel

Balans	2016	2015	2014	2013	2012
Balanstotaal	479.638	281.583	267.210	243.234	258.816
Beleggingen	386.613	228.262	236.493	217.086	220.233
Verzekeringstechnische en overige voorzieningen	117.794	55.950	39.699	42.040	41.627
Eigen vermogen	183.808	102.390	136.000	123.835	123.835
Resultaten					
Omzet					
Premie-inkomen schade	41.441	32.966	32.255	32.957	31.847
Premie-inkomen leven	3.648	3.949	3.199	5.212	10.264
Opbrengst beleggingen	<u>46.233</u>	<u>-3.372</u>	<u>16.109</u>	<u>9.162</u>	<u>31.627</u>
	91.322	33.543	51.563	47.331	73.738
Bedrijfslasten					
Herverzekeringspremies	13.031	6.420	6.921	6.540	6.927
Mutatie technische voorziening	6.808	509	1.192	2.861	10.289
Netto geleden schade	13.410	10.708	14.352	9.555	10.399
Bedrijfskosten	<u>11.813</u>	<u>12.652</u>	<u>13.180</u>	<u>10.956</u>	<u>11.919</u>
	45.062	30.289	35.645	29.912	39.534
Winst en winstbestemming					
Resultaat technische rekening en beleggingen	46.260	3.254	15.918	17.419	34.204
Andere financiële baten/lasten	<u>56.604</u>	<u>-12.472</u>	<u>-760</u>	<u>-4.671</u>	<u>-7.488</u>
Winst vóór belastingen	102.864	-9.218	15.158	12.748	26.716
Belastingen	<u>-32.476</u>	<u>-10.557</u>	<u>1.410</u>	<u>-</u>	<u>-327</u>
Nettowinst/verlies	70.388	-19.775	16.568	12.748	26.389
- In bedrijf gehouden/reserve	62.888	-	10.568	8.248	23.389
- Dividend	7.500	7.500	6.000	4.500	3.000
Cijfers per aandeel van nominaal SRD 0,025					
Nettowinst	351,94	-	82,84	63,53	131,95
Dividend	37,50	37,50	22,50	22,50	15,00
Eigen vermogen	919,04	524,45	680,00	653,38	660,03

¹ SRD = Surinaamse Dollar

Aan: de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van FATUM Schadeverzekering N.V.

ALGEMEEN

Met genoegen informeren wij u over het boekjaar 2016, waarin de vennootschap heeft gewerkt aan realisering van de gestelde targets. De economische recessie met als gevolg de devaluatie leidde tot onvoorziene kostenontwikkelingen en afname van de premie-inkomsten.

OVERLEG

Gedurende 2016 heeft de Raad regelmatig met de directie vergaderd over de periodieke tussentijdse interne rapportages, relevante bedrijfs- en marktontwikkelingen en het investerings-, beleggings- en debiteurenbeleid. Over deze aandachtspunten heeft de Raad adviezen uitgebracht. Specifieke aandachtspunten gedurende het verslagjaar waren de te nemen kostenbesparende maatregelen alsook maatregelen ter consolidatie van de marktpositie als gevolg van de economische recessie.

JAARREKENING EN VOORSTEL WINSTVERDELING

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 29 lid 4 van de statuten, is het ons een genoegen om u het volgende te berichten over de jaarrekening 2016 van FATUM Schadeverzekering N.V., bestaande uit de geconsolideerde en de vennootschappelijke jaarrekening:

Wij hebben de geconsolideerde en vennootschappelijke balans per 31 december 2016 en de geconsolideerde en vennootschappelijke winst- en verliesrekening over het boekjaar 2016, alsmede de daarbij behorende toelichting, laten onderzoeken. Wij adviseren u de betreffende jaarrekening, die de directie samen met de verklaring van BDO Assurance N.V. heeft aangeboden, conform vast te stellen. Deze vaststelling strekt tot décharge van de directie voor het bestuur en beheer en van de Raad van Commissarissen voor het gehouden toezicht.

Met het voorstel van de directie om een bedrag van SRD 62.888.000 van de uit de jaarrekening blijvende nettowinst te reserveren en het restant van SRD 7.500.000 in de vorm van dividend in contanten uit te keren, hebben wij ons kunnen verenigen.

BENOEMINGEN RAAD VAN COMMISSARISSEN

Volgens het rooster van aftreden, zoals bepaald in artikel 20 van de statuten van FATUM Schadeverzekering N.V., is het de beurt aan de heren Mr. C. A. Calor en Ir. M. Hindori om af te treden.

Wij stellen u voor de aftredende commissarissen, die zich herkiesbaar stellen, te herbenoemen.

De Raad bedankt de directie voor de wijze waarop zij de belangen van de vennootschap in het afgelopen boekjaar heeft behartigd. Onze dank gaat ook uit naar de medewerkers en tussenpersonen voor hun bijdrage in het afgelopen boekjaar.

Paramaribo, 1 september 2017

Raad van Commissarissen

Mr. Ch. A. Calor - voorzitter

Mr. A. R. Baarh

M. Goede

Prof. Dr. R. Lai A Fat

Ir. M. P. Hindori

ALGEMEEN

De economische recessie die zich in 2015 in Suriname liet gevoelen, heeft zich in het verslagjaar verder gemanifesteerd. De prijzen van goud en aardolie, onze belangrijkste exportproducten zijn gedaald, vooral door een stagnatie in de groei van de wereldeconomie in 2015 waardoor de vraag naar grondstoffen is afgenomen. Suriname is qua inkomsten sterk afhankelijk van deze exportproducten. Ook in de exporthoeveelheden van beide producten zagen wij in 2016 een terugval. In december 2015 was Suralco genoodzaakt de productie van aluinaarde en bauxiet te beëindigen; dit vanwege de verzwakte internationale concurrentiepositie van het bedrijf.

Deze factoren, tezamen met een verder uitdijende overheidsbegroting en dito financieringstekort, hebben geleid tot een afname van de economische bedrijvigheid. De zo vaak bepleite verdere diversificatie van de productie- en exportstructuur van onze economie is onvoldoende gematerialiseerd. Als gevolg daarvan werd ons land geconfronteerd met een verdere terugval van het Bruto Binnenlands Product. Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) heeft deze terugval op negen procent (9%) becijferd.

In mei 2016 zag de Surinaamse regering zich genoodzaakt om voor financiële ondersteuning aan te kloppen bij het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Het IMF heeft vervolgens een eisenpakket samengesteld waarin onder andere de noodzakelijke hervormingen van het overheidsapparaat werden opgenomen.

Tevens eiste het IMF een snelle afbouw van de subsidie op de elektriciteitsstarieven en brandstof. Na een lange discussie met het IMF heeft de regering van Suriname het IMF-programma in eerste instantie geaccepteerd, maar naderhand achtte zij de ondersteuning vanuit het IMF niet meer wenselijk. Dit heeft ertoe geleid dat Suriname na de ontvangst van de eerste tranche van USD 87 miljoen geen verdere financiële steun van het IMF ontvangen heeft.

Het standpunt van Surinaamse zijde heeft tot de nodige verontwaardiging geleid en ten tijde van het opmaken van dit verslag was bekend dat de Surinaamse regering de overeenkomst met het IMF definitief heeft beëindigd omdat onze economie zich, naar zeggen van de Regering, “op eigen kracht” zou herstellen en verdere steun vanuit het IMF niet langer wenselijk wordt geacht.

Het uitblijven van groei in 2016 heeft ertoe bijgedragen dat de internationale ratingbureaus de status van ons land neerwaarts hebben bijgesteld, Standard & Poor's van B+ naar “B met een negatief vooruitzicht”, terwijl Fitch een soortgelijke negatieve correctie afkondigde.

Tegen deze minder positieve financiële achtergrond heeft de Surinaamse Regering in het verslagjaar een aanzienlijk bedrag op de internationale kapitaalmarkt geleend. Voor het eerst in onze geschiedenis is een internationale obligatielening voor een totaal bedrag van USD 550 miljoen uitgegeven. Deze lening heeft een looptijd van 10 jaar en een rentecoupon van 9,25 % per jaar. De middelen uit deze lening zijn grotendeels aangewend voor herfinanciering van bestaande leningen; zo is een substantieel bedrag afgelost aan lopende leningen van Staatsolie Maatschappij Suriname N.V.

In het verslagjaar heeft de Regering ook enkele maatregelen getroffen die ertoe moesten leiden dat de zo noodzakelijke groei van onze economie kon worden gegenereerd. Zo werd in het begin van 2016, na een brede consultatieronde met diverse geledingen uit de samenleving, het “Stabilisatie- en Herstelplan 2016-2018” in werking gesteld. Dit plan beoogde vooral de effecten van de economische crisis zo snel mogelijk te redresseren en groei-impulsen voor de diverse economische sectoren te identificeren.

In die periode installeerde de President van Suriname opnieuw de Sociaal-Economische Raad, onder voorzitterschap van Mr. Ferdinand Welzijn.

In oktober 2016 is de Newmont-goudoperatie in Oost-Suriname opgestart en deze grote investering in de mijnbouwsector zal ongetwijfeld haar bijdrage aan de Surinaamse economie leveren.

Na enige turbulentie kende het verslagjaar een redelijk stabiele wisselkoers van de Surinaamse dollar t.o.v. de US-dollar; naar onze mening hangt deze stabiliteit samen met de afgenomen vraag naar vreemde valuta. Deze ontwikkeling is onder meer het gevolg van het krappe monetaire beleid dat de Centrale Bank van Suriname voert. De inflatie is in het verslagjaar fors toegenomen en dat is vooral toe te schrijven aan de stijging van de brandstof- en elektriciteitsstarieven.

Al met al is de economische situatie in 2016 niet gunstig geweest en heeft ook onze onderneming de effecten daarvan nadrukkelijk ervaren.

DE BEDRIJFSTAK

Wetgeving

WET TOEZICHT OP HET VERZEKERINGSBEDRIJF

De verzekeringsmaatschappijen hebben de Centrale Bank van Suriname reeds voorzien van commentaar op het concept van de “Wet Toezicht op het Verzekeringsbedrijf”. Het is verwachtbaar dat de introductie van deze wet grote impact zal hebben op de interne bedrijfsvoering van de verzekeraars, vooral op het gebied van agentenbeleid en vorming van voorzieningen. Tevens zal de kwestie van maximalisering van de deelname in het aandelenkapitaal van een verzekeringsmaatschappij ook implicaties kunnen hebben die naar onze mening nog onvoldoende bestudeerd en besproken zijn. Ten tijde van de opmaak van dit verslag was de status van deze (concept)wet niet bekend.

WIJZIGING WET INKOMSTENBELASTING

In ons vorige jaarverslag maakten wij melding van het voornemen van de regering om de fiscale faciliteit bij de verzekeringsmaatschappijen, de egalisatiereserve, af te schaffen c.q. af te bouwen. In april 2016 is de “Wijziging van de Wet op de Inkomstenbelasting” aangenomen. Door deze wetwijziging is het niet langer mogelijk om middelen aan de egalisatiereserve toe te voegen. Bovendien moet de volledige egalisatiereserve van de assurantiemaatschappijen in twee jaar (2016-2017) vrijvallen en met de fiscus worden afgerekend. Deze wetwijziging heeft ingrijpende gevolgen voor de liquiditeits- en solvabiliteitspositie van de verzekeringsmaatschappijen omdat zij in 2017 een fors bedrag aan belasting zullen afdragen.

BEDRIJF

Verzekeringen

ALGEMEEN

De neergang van de economische situatie, in het bijzonder de daling van de waarde van onze munteenheid, hebben ernstige negatieve gevolgen gehad voor de verzekeringsindustrie. Een gevolg van deze situatie is dat de “verzekerings-awareness” naar de achtergrond verschuift. Bevrediging van de primaire behoeften van de burgerij heeft nu een hogere prioriteit en verzekeringen krijgen niet die plaats in het budget van particulieren en bedrijven die zij zouden moeten krijgen. Dit manifesteert zich in versmalling van marges en voor sommige branches zijn de resultaten zelfs negatief.

Onderstaand een nadere toelichting van de belangrijke bedrijfsonderdelen.

BRANCHE MOTORRIJTUIGEN

Net als in 2015 was het resultaat van de autobranche verontrustend laag door de meer dan evenredige stijging van de schadelasten ten opzichte van de premieopbrengsten. Deze ontwikkeling wordt nog verergerd doordat de kosten van schadeafwikkeling door de devaluatie met circa 50-70% zijn toegenomen. In het eerste kwartaal van 2017 zijn in Survam-verband maatregelen getroffen. Zo zijn in de diverse belastingcategorieën de premies verhoogd met vaste bedragen, om de premie-inkomsten in deze branche te doen toenemen.

BRANCHE BRAND

Ook in 2016 is onverkort doorgegaan met de screening van de verzekerde risico's inclusief belendingen in de binnenstad van Paramaribo. Deze aanpak moet resulteren in adequater risicomangement van onze brandportefeuille. Omdat schade aan daken van panden steeds vaker voorkomt, biedt FATUM sinds ultimo 2015 ook een storm- en rukwindendekking aan particuliere en commerciële klanten. Een evaluatie toont aan dat veel klanten positief hebben gereageerd op deze aanvullende dekking.

BRANCHE LEVEN & PENSIOEN

FATUM heeft zijn regeling (pensioenproduct) alsook de interne pensioenregeling formeel voorgelegd aan de Pensioenraad. Inmiddels heeft zij een reactie mogen ontvangen op zowel het product als de pensioenregeling. Er dienen aanpassingen plaats te vinden om in overeenstemming te komen met het gestelde in de WAP 2014. In 2017 zal verder worden nagegaan welke (financiële) consequenties deze aanpassingen zullen hebben op onze eigen pensioenregeling. Het bestuur van het Pensioenfonds heeft enkele modellen uitgewerkt, die na toetsing door de actuaire, zullen worden voorgelegd aan de deelnemers. In 2017 zal een besluit worden genomen over de pensioenvorming c.q. de toekomst van het Pensioenfonds, door het bestuur en de deelnemers.

BRANCHE VARIA

De branche Varia heeft als belangrijke producten de SOR-verzekering (Surinaamse Ongevallenregeling) voor bedrijven en de FATUM Reisverzekeringen. In het verslagjaar is gestart met een herziening van het productaanbod in onze Varia-branche en in 2017 zullen wij geleidelijk overgaan tot het aanpassen en vernieuwen van de belangrijkste producten.

BELEGGEN EN BELEGGINGSOPBRENGSTEN

Het beleggingsresultaat over 2016 is evenals het jaar daarvoor sterk beïnvloed door de indirecte beleggingsopbrengsten. Vooral de herwaardering van effecten speelde een rol, evenals de koersverschillen als gevolg van de aanpassing van de koersen van vreemde valuta. De beurskoersen in 2016 waren een stuk hoger dan in 2015; vooral de koers van de aandelen in De Surinaamsche Bank N.V. Deze trend heeft geresulteerd in een verbetering van de ongerealiseerde beleggingsopbrengsten.

TUSSENPERSONEN

In het verslagjaar is gewerkt aan een diepte-analyse van ons agentenkorps. Wij hebben kunnen concluderen hoe ons agentenkorps opgebouwd is, op welke punten dit kan verbeteren en op welke wijze wij ons agentenkorps beter kunnen inrichten en motiveren. Het is de bedoeling met deze resultaten op een vernieuwende wijze ons beleid jegens onze agenten op te lijnen.

KANTOREN/ DISTRIBUTIENETWERK

FILIAAL NICKERIE

In 2016 hebben wij in het westen, ondanks geduchte concurrentie, onze positie weten te behouden en zelfs enigszins verbeterd. Daarin zijn wij geslaagd dankzij de inzet van onze medewerkers en de tussenpersonen. Ons kantoorpand hebben wij volledig gerenoveerd en een meer klantvriendelijke uitstraling gegeven.

FILIAAL COMMIEWIJNE

In ons streven om onze dienstverlening dicht bij de klanten te brengen, is gestart met de bouw van een kantoor in het district Commewijne. Vanuit dit filiaal zullen alle diensten welke op het hoofdkantoor worden afgenomen door de klanten, ook in Commewijne en Marowijne aangeboden kunnen worden. De oplevering en ingebruikname van dit kantoor staat gepland in het najaar van 2017.

FILIAAL KWATTA

In het verslagjaar is de aanzet gegeven om ook ons filiaal te Kwatta te herstructureren en klantgerichter te maken. De nieuwe structuur en de inrichting van het kantoor met beter opgeleide medewerkers zal eind 2017 een feit zijn.

ISO-CERTIFICERING

In maart 2016 heeft er een externe audit van KIWA plaatsgevonden waarbij er enkele tekortkomingen zijn geconstateerd. Na het opheffen van deze tekortkomingen is het ISO 9001-certificaat wederom verkregen voor een periode van drie jaren. Door de certificerende instelling KIWA is tevens geadviseerd om in 2017 de overstap te doen van ISO 9001:2008 naar ISO 9001:2015. De afdeling Kwaliteitsmanagement zal een analyse maken van de (interne) aanpassingen c.q. voorwaarden om deze overstap succesvol te doen verlopen. De focus bij ISO 9001:2015 ligt primair bij risicomanagement en leiderschap.

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN

FATUM heeft zich in 2013 aangesloten bij het VN-programma dat verzekeraars en financiële instellingen moet stimuleren om duurzamer te verzekeren en te investeren.

De UNEPFI (United Nations Environmental Programme Financial Initiative) sluit een partnerschap met verzekeraars en banken wereldwijd, voor de hantering van hogere sociaal-maatschappelijke normen voor ondernemen, met respect voor het milieu, klimaat, energievraagstukken en armoedebestrijding.

In het verslagjaar zijn projecten op deze gebieden ondersteund. Zo was FATUM hoofdsponsor van het project Earth Hour, dat jaarlijks door WWF Guianas wordt geïnitieerd. De nadruk lag hierbij op bewustwording van de jeugd en het belang om duurzamer om te gaan met het milieu. Daarnaast brengen wij onze bedrijfsvoering steeds meer in lijn met de principes van duurzaam ondernemen en - specifieker - duurzaam verzekeren. In de toekomst zullen wij ons verder inspannen om duurzaam verzekeren en duurzaam ondernemen tot een essentieel onderdeel van onze dagelijkse bedrijfsvoering te maken en onze plek in de Surinaamse samenleving verder te verstevigen via de ondersteuning van maatschappelijk verantwoorde projecten.

ORGANISATIE EN MEDEWERKERS

Om onze klanten optimale dienstverlening te garanderen, besteedt FATUM speciale aandacht aan de voortdurende training en motivatie van onze medewerkers. Ook in 2016 zijn er diverse interne trainingen verzorgd voor ons personeel met name op het gebied van customer-service, klachtenafhandeling en kwaliteitsmanagement. Er wordt ten tijde van het opmaken van dit verslag gewerkt aan een nieuwe nota om voor de periode 2018-2023 een permanent educatieprogramma voor onze medewerkers op te zetten.

JUBILARISSEN

In het verslagjaar 2016 hebben wij de navolgende jubilarissen mogen huldigen. Voor een dienstverband van 25 jaar: mevrouw D. Tai Apin en de heren J. Wagiso, S. Sordjo en D. Bhatoe. De heer B. Gaja mochten wij huldigen voor zijn 35 jarig dienstverband. Wij spreken onze waardering uit voor hun trouwe inzet en feliciteren hen nogmaals met het bereiken van deze mijlpalen.

FATUM 135 JAAR

Op 12 april 2017 was FATUM 135 jaar werkzaam in de Surinaamse gemeenschap. In het kader daarvan zijn er specifieke activiteiten uitgevoerd. Zo zal er voor het eerst een gedenkboek worden uitgegeven om de geschiedenis van FATUM en zijn verbondenheid met de Surinaamse samenleving vast te leggen. Daarnaast zijn enkele sociale instellingen financieel ondersteund.

VOORUITZICHTEN

De recessie waarin ons land zich momenteel bevindt, zal uiteraard een flinke weerslag hebben op onze bedrijfsvoering m.n. op het premie-inkomen, schadeafwikkeling, beleggingen en incasso. Ons streven is erop gericht om te werken aan een efficiëntere organisatie waarin goed getrainde medewerkers optimaal voor hun taak zijn uitgerust, zodat wij de crisis kunnen doorstaan. In 2017 worden maatregelen getroffen om de inkomsten te consolideren c.q. vergroten, met name het gericht aansturen van ons agentenkorps, het efficiënter omgaan met bedrijfsmiddelen en inspelen op de groeiende vraag van de klanten naar betalingsregelingen c.q. herstructurering van aangegane leningen. Tegelijkertijd voorzien wij dat onze uitgaven voor schadeafwikkeling verder zullen stijgen want de effecten van de devaluatie en de verhoging van energietarieven zullen worden afgewenteld op de verzekeraars. Ook hier dienen wij als organisatie maatregelen te treffen voor efficiëntere schaderaming, om de kosten beheersbaar te maken en houden.

De inkomsten gaan omlaag en de uitgaven gaan omhoog: voor de organisatie is het van belang dat dit wordt opgevangen met efficiëntieverbetering op alle afdelingen en productiviteitsverhoging per afdeling en per medewerker. Alleen op deze wijze zullen wij als organisatie de uitdagingen die op ons afkomen, kunnen doorstaan.

ONZE DANK

Wij betuigen onze bijzondere dank aan onze medewerkers, waartoe wij ook onze agenten rekenen, voor de getoonde inzet en loyaliteit in het afgelopen boekjaar. Aan onze cliënten zeggen wij nadrukkelijk dank voor hun niet-aflatende vertrouwen in onze onderneming.

N. W. Lalbiharie
Directeur



The image features a warm, orange-toned background. A grid of semi-transparent squares is overlaid on the top half. In the lower half, a person's hand in a blue and white striped shirt is typing on a keyboard. A grey horizontal band is positioned across the middle, containing the title text.

JAAARREKENING

2016

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

NA VOORSTEL WINSTBESTEMMING

In duizenden SRD

Activa

Beleggingen

Onroerende goederen

Overige financiële beleggingen

Vorderingen

Vorderingen uit directe verzekeringen en beleggingen

Vorderingen gelieerde maatschappijen

Overige vorderingen

Overige activa

Bedrijfsmiddelen

Liquide middelen

Overlopende activa

Overlopende beleggingsopbrengsten

Totale activa

Passiva

Groepsvermogen

Aandelenkapitaal

Herwaarderingsreserve

Beleggingsreserve

Algemene reserve

Voorzieningen

Langlopende schulden

Participaties van deelgerechtigden in het FATUM Suriname Fund

Verplichtingen pensioen/spaarplan

Kortlopende schulden

Schulden aan kredietinstellingen

Te betalen schaden

Schuld aan de Stichting Pensioenfonds van de FATUM Schadeverzekering N.V.

Overige schulden

Overlopende passiva

Totale passiva

	2016	2015
	47.686	27.353
	<u>338.927</u>	<u>200.909</u>
	386.613	228.262
	1.793	1.602
	14.455	5.043
	<u>10.017</u>	<u>6.774</u>
	26.265	13.419
	30.672	17.278
	<u>13.030</u>	<u>11.250</u>
	43.702	28.528
	<u>23.058</u>	<u>11.374</u>
	<u>479.638</u>	<u>281.583</u>
	5	5
	39.883	13.272
	-	1.852
	<u>143.920</u>	<u>87.261</u>
	183.808	102.390
	117.794	55.950
	46.767	31.649
	<u>7.101</u>	<u>5.542</u>
	53.868	37.191
	85.896	58.762
	17.315	14.254
	833	1.101
	<u>19.659</u>	<u>11.543</u>
	123.703	85.660
	<u>465</u>	<u>392</u>
	<u>479.638</u>	<u>281.583</u>

GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2016

In duizenden SRD

	2016	2015
Baten		
Verdiende premies	25.250	29.986
Opbrengst beleggingen	<u>46.233</u>	<u>-3.372</u>
	71.483	26.614
Lasten		
Schadelasten	13.410	10.708
Bedrijfskosten (inclusief acquisitiekosten)	<u>11.813</u>	<u>12.652</u>
	<u>25.223</u>	<u>23.360</u>
<i>Resultaat technische rekening en beleggingen</i>	46.260	3.254
Andere financiële baten en lasten	<u>56.604</u>	<u>-12.472</u>
Resultaat vóór belasting	102.864	-9.218
Belasting	<u>-32.476</u>	<u>-10.557</u>
Operationele winst	<u>70.388</u>	<u>-19.775</u>
<i>Winstbestemming</i>		
Dividend in contanten	7.500	7.500
Toevoeging / onttrekking algemene reserve	<u>62.888</u>	<u>-27.275</u>
	<u>70.388</u>	<u>-19.775</u>

	2016	2015
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Winst vóór belasting	102.864	-9.218
Belasting over het resultaat	<u>-32.476</u>	<u>-10.557</u>
Resultaat ná belasting	70.388	-19.775
Afschrijvingen	1.165	1.751
Herwaardering beleggingen minus beleggingsreserve	-199.137	-1.513
Vermeerdering voorzieningen	61.844	16.251
Mutatie kortlopende schulden, exclusief bankkrediet	10.909	687
Mutatie vorderingen	<u>24.530</u>	<u>-259</u>
	-30.301	-2.858
Kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten		
Investeringen en verstrekkingen in: Belegde middelen (netto)	-10.646	-95.505
Bedrijfsmiddelen	<u>-3.452</u>	<u>-59</u>
	-14.098	-95.564
Desinvesteringen, aflossingen en verkopen		
Belegde middelen	<u>11.457</u>	<u>66.371</u>
	-2.641	-29.193
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Langlopende schulden, exclusief bankkrediet	16.677	4.722
Bankkrediet	27.134	26.703
Mutatie overige bezittingen	-1.589	15.648
Dividend	<u>-7.500</u>	<u>-7.500</u>
	34.722	39.573
Mutatie liquide middelen	1.780	7.522

Bovenstaand kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de zogenoemde indirecte methode. Alleen die mutaties zijn verwerkt die een wijziging in de liquide middelen tot gevolg hebben gehad. Het effect van valutaverschillen op de saldi van liquide middelen die in vreemde valuta worden aangehouden is als koersverschil in het resultaat verwerkt.

GRONDSLAGEN VOOR CONSOLIDATIE EN VERGELIJKENDE CIJFERS

In de geconsolideerde jaarrekening zijn opgenomen FATUM Schadeverzekering N.V. en haar nagenoeg 100% dochteronderneming FATUM Levensverzekering N.V. alsmede FATUM Investments N.V. Belangen van derden in het vermogen en resultaat van de deelneming worden afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening vermeld.

De vennootschappelijke jaarrekening van de moedermaatschappij is in dit verslag apart opgenomen. De jaarrekeningen van FATUM Levensverzekering N.V. en FATUM Investments N.V. zijn separaat uitgebracht. Het FATUM Suriname Fund wordt, zijnde een beleggingsproduct van FATUM Investments N.V., niet als afzonderlijke entiteit in de consolidatie betrokken. De door FATUM Investments N.V. uitgegeven participaties in het FATUM Suriname Fund worden als schuld in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt. Anderzijds worden de - voor wat betreft de vergoeding van interest en waardemutaties - aan de deelgerechtigden van het fonds toekomstige beleggingen (het fonds), die eigendom zijn van de FATUM Groep, als bezittingen in de geconsolideerde balans opgenomen.

Ingaande 1 januari 2016 wordt onderscheid gemaakt naar onroerend goed aangehouden als belegging en dat voor eigen gebruik. De vergelijkende cijfers zijn voor vergelijkingsdoeleinden aangepast. Onroerend goed aangehouden als belegging wordt niet afgeschreven. Waardestijgingen als gevolg van periodieke herwaardering komen in beginsel ten gunste van het resultaat als indirecte beleggingsopbrengsten, rekening houdend met latente belastingverplichtingen. Vanwege de omvang van de waardestijgingen zijn de waardestijgingen van deze beleggingen in onroerend goed in 2016 ten gunste van het eigen vermogen (herwaarderingsreserve) gebracht, rekening houdend met latente belastingverplichtingen. De herwaarderingsreserve voor onroerend goed aangehouden als belegging is afzonderlijk opgenomen.

VREEMDE VALUTA WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de onderstaande koersen per balans-datum. Baten en lasten uit hoofde van transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koersen op transactiedatum. De verschillen verbandhoudende met wijzigingen van wisselkoersen worden afzonderlijk in de winst- en verliesrekening verwerkt onder het hoofd 'Andere financiële baten en lasten'.

De voor de omrekening in lokale valuta gebruikte koersen per balansdatum zijn als volgt:

	2016	2015
	<i>SRD</i>	<i>SRD</i>
<i>US-dollar (USD)</i>	7,49	4,00
<i>Euro (EUR)</i>	7,83	4,28

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

ALGEMENE WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde, tenzij hierna een andere waarderingsgrondslag wordt vermeld. Waar nodig is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

SPECIFIEKE WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Onroerende goederen

De beleggingen in onroerende goederen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde. De actuele waarde van de onroerende goederen in vreemde valuta wordt omgerekend in lokale valuta tegen de per balansdatum geldende koers. Het vermogens surplus voortvloeiende uit de vermelde herwaardering wordt na aftrek van een voorziening voor latente belastingverplichtingen van 36% toegevoegd aan de 'Herwaarderingreserve belegging vastgoed' - onder het eigen vermogen. De voorziening voor latente belastingverplichtingen is opgenomen onder 'Voorzieningen'. Over onroerende goederen voor beleggingsdoeleinden wordt niet afgeschreven.

Overige financiële beleggingen

De overige financiële beleggingen, met uitzondering van effecten, worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De onder effecten opgenomen binnenlandse aandelen zijn gewaardeerd tegen de beurskoers verminderd met een afwaardering van 20%, terwijl de buitenlandse aandelen zijn gewaardeerd tegen de beurskoers. Veranderingen in de waarde van de aandelen t.o.v. de vorige verslagperiode worden als beleggingsopbrengsten verwerkt, waarbij geen rekening wordt gehouden met latente belastingverplichtingen. Overlopende rente van depositobeleggingen, dividend van aandelen en hypotheekrente zijn opgenomen onder het hoofd 'Overlopende activa'.

Vorderingen

De hieronder opgenomen vorderingen uit directe verzekeringen hebben betrekking op tussenpersonen uit hoofde van afgesloten verzekeringen en leningen uitgegeven op schuldbekentenis alsmede rekening-courantvordering en zijn opgenomen tegen de nominale waarde verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Bedrijfsmiddelen

De bedrijfsmiddelen worden opgenomen tegen aanschafwaarde verminderd met lineaire afschrijvingen gebaseerd op de economische levensduur van de objecten. Het afschrijvingspercentage bedraagt voor voertuigen, automatiseringsapparatuur en overige bedrijfsmiddelen respectievelijk 20%, 33½% en 10% per jaar.

Liquide middelen

De liquide middelen betreffen kas- en direct opvraagbare banktegoeden en zijn opgenomen tegen de nominale waarde. De onder de liquide middelen begrepen vreemde valutategoeden zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende koersen zoals vermeld onder de vreemde valuta waarderingsgrondslagen. De verschillen in verband met wijzigingen van wisselkoersen worden, zoals eerder vermeld onder de vreemde valuta waarderingsgrondslagen, afzonderlijk in de winst- en verliesrekening verwerkt onder de post 'Andere financiële baten en lasten'.

EIGEN VERMOGEN

HERWAARDERINGSRESERVE

De herwaarderingreserve wordt onderscheiden in:

- Herwaarderingreserve belegging vastgoed
- Herwaarderingreserve overig vastgoed

De herwaarderingreserve is ontstaan als gevolg van waardevermeerderingen van onroerende goederen. Het bedrag van de herwaardering, zijnde het verschil tussen de boekwaarde op basis van de actuele waarde en de boekwaarde op basis van de verkrijgingsprijs, is na aftrek van een voorziening voor latente belastingverplichtingen onder de herwaarderingreserve opgenomen.

BELEGGINGSRESERVE

Onder de beleggingsreserve zijn tot en met 2015 de ongerealiseerde koersverschillen van beleggingen in hypothecaire leningen en leningen op schuldbekentenissen uit hoofde van de devaluatie in 2011 verwerkt. Naarmate de koersverschillen via aflossingen worden gerealiseerd, worden deze van de beleggingsreserve overgeboekt naar de beleggingsopbrengsten.

ALGEMENE RESERVE

De algemene reserve ontstaat uit toevoegingen uit de winst, terwijl er met goedvinden van de algemene vergadering van aandeelhouders ook onttrekkingen daaruit kunnen plaatsvinden ten laste van de winst.

VOORZIENINGEN

PREMIERESERVE

De premiereserve bij het schadebedrijf betreft een voorziening voor het nog niet verdiende gedeelte van de geboekte premies van aangevangen en nog niet verstreken risicotermijnen verminderd met de provisies. De voorziening wordt vastgesteld op basis van het zogeheten 1/24-systeem.

VOORZIENING VOOR VERZEKERINGSVERPLICHTINGEN

De voorziening voor verzekeringsverplichtingen wordt actuariel becijferd volgens de netto-methode, zijnde de verzekeringstechnische waarde van de toekomstige uitkeringen verminderd met de contante waarde van de toekomstige premies. De vaststelling van de voorziening heeft plaatsgehad met inachtneming van een rekenrente van 4% en de sterftetafel mannen en vrouwen 2010-2013. De aldus berekende voorziening voor verzekeringsverplichtingen is vermeerderd met een voorziening voor administratiekosten, gebaseerd op 0,25% van de contante waarde van het verzekerd kapitaal voor premievrije en koopsommen verzekeringen en 5% van de voorziening voor verzekeringsverplichtingen tegen premiebetaling.

In het kader van de solvabiliteitstoetsing van de vennootschap worden met ingang van het boekjaar 2012 de voorziening voor verzekeringstechnische voorzieningen verhoogd met een voorziening aanpassing sterfte grondslagen, een voorziening renterisico en een opslag voor weerstandvermogen van 7,5% van de basisvoorziening.

Om rekening te houden met het risico van langlevens, dat wil zeggen stijging van de verplichtingen indien de sterftegrondslagen zich voor de lijfrente/spaarverzekeringssportefeuille op nadelige wijze zouden ontwikkelen, is een leeftijdscorrectie van -5 jaar toegepast op de sterfecijfers. De reserve renterisico is gebaseerd op de nadelige effecten voor de portefeuille als geheel als het reële rendement met 2% daalt.

Voorts is een voorziening gevormd voor het verhoogd actuariel risico in verband met beperkte ouderdom van de levenportefeuille.

VOORZIENING VOOR POSTEMPLOYMENT BENEFITS

De voorziening welke gevormd is voor zogenoemde 'post employment benefits' inhoudende de contante waarde van de benodigde voorziening ter dekking van de medische kosten voor gepensioneerden tot hun overlijden. Eveneens wordt deze voorziening gevormd voor actieven waaraan gedurende de resterende diensttijd tot hun pensionering wordt gedoteerd rekening houdende met actuariële ontwikkelingen indien deze zich voordoen. De actuariële vaststelling van de voorziening voor post employment benefits is o.a. gebaseerd op de geschatte medische kosten, inflatie verloop, ontslag- en invaliditeitskansen, beleggingsrendement en discontovoet van 0,92%.

VOORZIENING LATENTE BELASTINGVERPLICHTINGEN

FATUM Schadeverzekering N.V.

Vanwege tijdelijke verschillen tussen de waardering op basis van fiscale grondslagen en de waardering in de jaarrekening wordt een voorziening voor latente belastingverplichtingen gevormd tegen het geldend nominale inkomstenbelastingtarief van 36%, met uitzondering van de verschillen in waardering van effecten.

Actieve latente belastingen worden opgenomen indien compensabele verliezen bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat er voldoende toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee deze verliezen kunnen worden gecompenseerd en dat deze verrekeningsmogelijkheden kunnen worden benut.

FATUM Levensverzekering N.V.

De latente belastingverplichtingen zijn opgenomen tegen nominale waarde en hebben betrekking op de equalisatie-reserve welke na 31 december 2015 in 2 jaar afgewikkeld moet zijn. Voor het verschil tussen de bedrijfseconomische en de fiscale waardering van financiële beleggingen (aandelen) is geen latente belastingverplichting opgenomen omdat er geen sprake is van een voornemen om de aandelen te vervreemden.

LANGLOPENDE SCHULDEN

De waarde van de hieronder opgenomen participaties van deelgerechtigden in het FATUM Suriname Fund is tot stand gekomen door verwerking, voor zover van toepassing, van agio c.q. disagio op de inleggeden in de diverse valuta klassen. De in vreemde valuta genoteerde participaties zijn gewaardeerd tegen de balanskoers. Het waarderingsverschil is tezamen met de nominale rentevergoeding op de participaties in het resultaat verwerkt onder het hoofd 'Financiële baten en lasten'. De nominale inleg van de deelgerechtigden in alle klassen van het FATUM Suriname Fund en het rendement zijn gegarandeerd door de FATUM Groep.

GRONDSLAGEN VAN RESULTAATBEPALING

De premies, provisies, en schaden zijn verantwoord onder aftrek van het aandeel van herverzekeraars en worden tezamen met de opbrengst uit beleggingen verantwoord in het boekjaar waarop zij betrekking hebben. De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. De afschrijvingen geschieden tijdsevenredig op basis van de verwachte economische levensduur. Op aanschaffingen gedurende het jaar wordt naar tijdgelang afgeschreven.

Belastingen over het resultaat van het boekjaar omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare belastingen en latente belasting. Belasting over het resultaat wordt in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Daarbij wordt rekening gehouden met toevoegingen of onttrekkingen aan de fiscale equalisatiereserve, fiscaal vrijgestelde posten en niet aftrekbare bedragen, alsmede correcties op de belasting over eerdere boekjaren.

Latente belastingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de fiscale waarden van activa en verplichtingen en de boekwaarden daarvan in de jaarrekening. Latenties worden berekend op basis van geldende belastingtarieven.

A hand is shown holding a small, light-colored wooden model of a house. The house has several rectangular windows and a door. The background is a warm, orange-toned image of a window with a grid pattern, possibly a window blind or a decorative screen. The overall mood is warm and focused on construction or housing.

FATUM BIEDT ZEKERHEID AAN
PERSONEN EN BEDRIJVEN. DOOR
DE FINANCIËLE GEVOLGEN VAN
ALLEDAAGSE RISICO'S AAN ONS
OVER TE DRAGEN, KUNNEN ONZE
KLANTEN MET MEER ZEKERHEID
ONDERNEMEN, WONEN, WERKEN,
LEVEN EN ZICH ONTWIKKELEN. WIJ
ZIJN ONDERNEMEND, INTEGER EN
GERICHT OP SAMENWERKING. WIJ
GEVEN BOVENDIEN REKENSCHAP
AAN DE MAATSCHAPPIJ WAAR
WIJ DEEL VAN ZIJN.

ONZE MISSIE

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

In duizenden SRD

Beleggingen

De beleggingen zijn als volgt onderverdeeld:

	2016	2015
Onroerende goederen	47.686	27.353
Overige financiële beleggingen	<u>338.927</u>	<u>200.909</u>
	<u>386.613</u>	<u>228.262</u>

Onroerende goederen

Onder de onroerende goederen zijn opgenomen de drie kantorencomplexen aan de Henck Arronstraat. Het verloop van de onroerende goederen is als volgt:

	2016	2015
Aanschafwaarde	19.199	8.999
Afschrijvingen	<u>-781</u>	<u>-693</u>
Historische boekwaarde	18.418	8.306
Herwaardering	10.152	10.154
Afschrijving herwaardering	<u>-2.079</u>	<u>-1.510</u>
Balanswaarde begin boekjaar	<u>26.491</u>	<u>16.950</u>
<i>Mutaties in het verslagjaar</i>		
Investerings	-	11.458
Desinvestering	-11.457	-397
Herwaardering	32.652	-
Afschrijvingen	-	-89
Herwaarderingsafschrijving	<u>-</u>	<u>-569</u>
	<u>21.195</u>	<u>10.403</u>
Aanschafwaarde	7.742	20.060
Afschrijvingen	<u>-781</u>	<u>-782</u>
Historische boekwaarde	6.961	19.278
Herwaardering	42.804	10.154
Herwaarderingsafschrijving	<u>-2.079</u>	<u>-2.079</u>
Balanswaarde einde boekjaar	<u>47.686</u>	<u>27.353</u>

Voor een toelichting omtrent de herwaardering van de onroerende goederen wordt verwezen naar de waarderingsgrondslagen.

Overige financiële beleggingen

	2016	2015
Hypothecaire leningen	241.487	105.354
Deelnemingen	4.420	4.420
Effecten	79.313	71.300
Leningen op schuldbekentenis	2.613	13.776
Termijndeposito's	<u>11.094</u>	<u>6.059</u>
	<u>338.927</u>	<u>200.909</u>

Hypothecaire leningen

De hypothecaire leningen zijn verstrekt onder zekerheid van eerste hypotheek en zijn opgenomen tegen nominale waarde onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid. De interestpercentages van de per balansdatum uitstaande hypothecaire vorderingen in Surinaams courant variëren tussen de 17% en 23% per jaar en van de uitzettingen in vreemde valuta tussen de 9,5% en 14% per jaar.

Effecten

De effecten betreffen binnenlandse en buitenlandse effecten. De toename van de effectenportefeuille met circa SRD 8.013 duizend heeft betrekking op de toename van de beurswaarde ten opzichte van 2015 met SRD 7.898 duizend vermeerderd met inkopen tot een bedrag van SRD 115 duizend. De koerswaarde mutatie wordt ten gunste van het resultaat onder het hoofd 'beleggingsopbrengsten' verwerkt.

Leningen op schuldbekentenis

Het rentepercentage van leningen op schuldbekentenis belooft voor SRD en leningen in vreemde valuta respectievelijk 13% tot 23% en 9% tot 15 % per jaar.

Termijndeposito's

De onder dit hoofd opgenomen beleggingen in termijndeposito's en spaarrekeningen luidende in lokale valuta renderen tussen de 6,5% en 12,5% per jaar. De eveneens onder dit hoofd opgenomen vreemde valuta termijndeposito's zijn belegd tegen rentepercentages van 1.9-2% per jaar.

Van de totale deposito belegging is een bedrag van SRD 750 duizend afgezonderd aangehouden bij De Surinaamsche Bank N.V. ter voldoening aan het solvabiliteitsvoorschrift van de Centrale Bank van Suriname (CBvS) voor het verzekeringsbedrijf en slechts na schriftelijke toestemming van de CBvS kan worden aangesproken.

Vorderingen

Vorderingen uit directe verzekeringen
Vordering op Focus Asset Management N.V.
Overige vorderingen

	2016	2015
Vorderingen uit directe verzekeringen	1.793	1.602
Vordering op Focus Asset Management N.V.	14.455	5.043
Overige vorderingen	<u>10.017</u>	<u>6.774</u>
	<u>26.265</u>	<u>13.419</u>

Vorderingen uit directe verzekeringen

Agentensaldi
Af: voorziening voor dubieuze vorderingen
Netto

	2016	2015
Agentensaldi	3.053	2.192
Af: voorziening voor dubieuze vorderingen	<u>-1.260</u>	<u>-590</u>
Netto	<u>1.793</u>	<u>1.602</u>

De achterstallige vorderingen uit voorgaande jaren t/m het boekjaar 2016 zijn geheel voorzien tot een bedrag van SRD 888 duizend. Daarnaast is voor de mogelijk oninbare vorderingen een voorziening getroffen van ca. SRD 372 duizend; in totaal SRD 1.260 duizend.

Rekening-courantvordering

De vordering op Focus Asset Management N.V. bedraagt SRD 14.455 duizend (in 2015: SRD 5.043 duizend). Vorderingen en schulden op Focus Asset Management N.V. in SRD, USD en EUR zijn gesaldeerd opgenomen als vordering.

Overige vorderingen

Deze post heeft betrekking op personeelsvoorschotten, leningen aan agenten, vooruitbetaalde herverzekeringspremies en niet operationele deelnemingen alsmede een vordering uit de afwikkeling van opgenomen leningen op schuldbekentenis.

Overige activa

	2016	2015
Bedrijfsmiddelen	30.672	17.278
Liquide middelen	<u>13.030</u>	<u>11.250</u>
	<u>43.702</u>	<u>28.528</u>

Bedrijfsmiddelen

Hieronder zijn opgenomen:

	2016	2015
Bedrijfsterreinen en -gebouwen	29.202	16.038
Bedrijfsvoertuigen	745	528
Automatiseringsapparatuur	109	146
Inventarissen	<u>616</u>	<u>566</u>
	<u>30.672</u>	<u>17.278</u>

Liquide middelen

De samenstelling van deze post ziet er als volgt uit:

	2016	2015
Kastegoeden	1.525	1.117
Banktegoeden	<u>11.505</u>	<u>10.133</u>
	<u>13.030</u>	<u>11.250</u>

De kas en banksaldi staan ter vrije beschikking van de in de consolidatie betrokken vennootschappen.

Overlopende activa

Hieronder zijn overlopende beleggingsopbrengsten opgenomen van:

	2016	2015
Effecten	4.461	2.225
Hypotheken	14.917	7.337
Leningen u/g	2.475	1.251
Termijndeposito's	380	152
Contributie pensioen- en spaarplan	237	112
Verhuurde gebouwen	<u>588</u>	<u>297</u>
	<u>23.058</u>	<u>11.374</u>

Groepsvermogen

Het maatschappelijk en geplaatst kapitaal bestaat uit 200.000 aandelen elk groot SRD 0,025 nominaal. Het verloop in de reserves kan als volgt worden weergegeven:

	2016					2015	
	Aandelenkapitaal	Herwaarderingsreserve Belegging vastgoed	Overig vastgoed	Beleggingsreserve	Algemene reserve	Totaal	Totaal
Stand per 1 januari	5	6.084	7.188	1.852	87.261	102.390	136.000
Diverse aanpassingen	-	-917	-76	-	-210	-1.203	406
Realisatie herwaardering	-	-	-402	-	402	-	-
Herwaardering	-	20.897	7.109	-	-	28.006	-
Vrijval beleggingsreserve	-	-	-	-1.852	-	-1.852	-
Correctie deelneming	-	-	-	-	-1.929	-1.929	-
Correctie belasting	-	-	-	-	-4.492	-4.492	-
Resultaat boekjaar	-	-	-	-	70.388	70.388	-19.775
Dividenduitkering	-	-	-	-	-7.500	-7.500	-7.500
	<u>5</u>	<u>26.064</u>	<u>13.819</u>	<u>-</u>	<u>143.920</u>	<u>183.808</u>	<u>102.390</u>

Voorzieningen

Het verloop in de voorzieningen is als volgt:

Stand begin van het jaar
 Toevoeging /(onttrekking) in het jaar
 Stand einde van het jaar

	2016	2015
Stand begin van het jaar	55.950	39.699
Toevoeging /(onttrekking) in het jaar	<u>61.844</u>	<u>16.251</u>
Stand einde van het jaar	<u><u>117.794</u></u>	<u><u>55.950</u></u>

Voorziening latente belastingverplichtingen

Vanwege tijdelijke verschillen tussen de waardering op basis van fiscale grondslagen en de waardering in de jaarrekening is een voorziening voor latente belastingverplichtingen opgenomen tegen het geldende nominale inkomstenbelastingtarief van 36%, met uitzondering van de verschillen in waardering van effecten.

De latente belastingverplichtingen hebben per 31 december 2016 voornamelijk betrekking op:

- de verplichting betreffende het verschil tussen de bedrijfseconomische en de fiscale waardering van belegging in onroerende goederen en overige onroerende goederen onder materiële vaste activa van SRD 62,3 miljoen;
- fiscale voorzieningen tot een bedrag van SRD 44,3 miljoen gevormd in verband met bijzondere (her-) verzekeringsrisico's en daarmee gepaard gaande mogelijke toekomstige bedrijfseconomische gevolgen;
- fiscale voorziening voor pensioenvoorziening op basis van IAS 29 van SRD 27,2 miljoen;
- ongerealiseerde koerswinsten inzake financiële beleggingen in vreemde valuta tot een bedrag van SRD 104 miljoen, aangemerkt als fiscaal nog niet gerealiseerd, terwijl deze koersresultaten in de jaarrekening ten gunste van het resultaat zijn gebracht;
- een actieve latentie over het fiscaal verlies over boekjaar 2016 van SRD 7,5 miljoen.

In het verslagjaar is de voorziening latente belastingverplichting inzake de afbouw van de fiscale egalisatiereserve van SRD 14.978 duizend geheel vrijgefallen.

De actieve latente belastingen hebben betrekking op geleden verliezen waarbij het waarschijnlijk is dat er voldoende toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee deze verliezen kunnen worden gecompenseerd en dat deze verrekeningsmogelijkheden kunnen worden benut.

Voorziening employment benefits

De voorziening voor post employment benefits heeft enerzijds betrekking op de voorziening voor geneeskundige kosten van gepensioneerden en actieven na het bereiken van de gepensioneerde leeftijd.

De pensioenvoorziening is gevormd ter aanvulling van de reguliere ten laste van het pensioenfonds uitgekeerde pensioenen door het optrekken van de pensioengrondslagen naar het niveau van het laatst verdiende salaris vóór pensionering voor actieven, gewezen deelnemers met recht op uitgesteld pensioen en voor gepensioneerden.

Langlopende schulden

	2016	2015
Participaties van deelgerechtigden in het FATUM Suriname Fund (FSF)*	46.767	31.649
Verplichtingen pensioen- en spaarplannen	<u>7.101</u>	<u>5.542</u>
	<u>53.868</u>	<u>37.191</u>

* Per 31 december 2015 exclusief kortlopend deel (SRD 4.750 duizend).

Het verloop in participaties van de deelnemers in het FSF is als volgt:
(in duizenden SRD)

	2016				2015			
	SRD klasse	USD klasse	EUR klasse	Totaal	SRD klasse	USD klasse	EUR klasse	Totaal
Beginsaldo	3.824	16.605	15.970	36.399	4.127	12.337	12.233	28.697
Aantrekking	-	-	-	-	-	-	2.259	2.259
Uitbetaling	<u>-1.157</u>	<u>-2.676</u>	<u>-1.201</u>	<u>-5.034</u>	<u>-303</u>	<u>-626</u>	<u>-1.877</u>	<u>-2.806</u>
	2.667	13.929	14.769	31.365	3.824	11.711	12.615	28.150
Herwaardering	-	<u>7.382</u>	<u>8.020</u>	<u>15.402</u>	-	<u>4.894</u>	<u>3.355</u>	<u>8.249</u>
Eindsaldo	<u>2.667</u>	<u>21.311</u>	<u>22.789</u>	<u>46.767</u>	<u>3.824</u>	<u>16.605</u>	<u>15.970</u>	<u>36.399</u>

De deelname kan door deelgerechtigden in beginsel worden opgezegd, nadat een deelgerechtigde de participaties minimaal 6 maanden in bezit heeft gehad, tenzij anders overeengekomen. Na opzegging volgt in beginsel terugkoop door FI, tenzij naar het oordeel van de beheerder sprake is van bijzondere omstandigheden zoals verwoord in het prospectus van FSF.

De inleggeden in de verschillende valuta klassen zijn gewaardeerd tegen de koersen per balansdatum voor coupures van 1.000 voor SRD en 100 voor USD en Euro participaties.

Verplichting pensioen/spaarplan

De verplichting uit hoofde van het pensioen/spaarplan bestaat uit de netto bedragen van Food and Agriculture Industries N.V. (voormalig SBBS) en individuele pensioen/spaarplannen vermeerderd met de verschuldigde rente per balansdatum.

Kortlopende schulden

	2016	2015
Schulden aan kredietinstellingen	85.896	58.762
Te betalen schaden	17.315	14.254
Rekening-courantschuld aan Stichting Pensioenfonds van FATUM Schadeverzekering N.V.	833	1.101
Overige schulden	<u>19.659</u>	<u>11.543</u>
	<u>123.703</u>	<u>85.660</u>

Schulden aan kredietinstellingen

Betreffen rekening-courantfaciliteiten alsmede kortlopende investeringskredieten waarvoor specifieke hypothecaire dekking en overige zekerheden zijn verstrekt.

	2016	2015
<i>Te betalen schaden</i>		
Te betalen schaden	32.441	22.999
Af: aandeel herverzekering	<u>15.126</u>	<u>8.745</u>
Te betalen schaden eigen rekening	<u>17.315</u>	<u>14.254</u>

De te betalen schaden en daarmee samenhangende herverzekeringsaandeel hebben, evenals voorgaande jaren, voornamelijk betrekking op de branches brand en motorrijtuigen verzekering.

Overige schulden

Hieronder zijn opgenomen:

	2016	2015
Schulden uit verzekeringen		
Belastingen	2.181	1.838
Overige te betalen schulden	9.033	5.889
Totaal	<u>8.445</u>	<u>3.816</u>
	<u>19.659</u>	<u>11.543</u>

Onder 'Schulden uit verzekeringen' zijn onder meer opgenomen herverzekeringspremies en schadeverzekeringen alsmede af te dragen toeslagen waarborgfonds uit hoofde van de motorrijtuigenverzekering.

Onder de belastingen zijn voornamelijk opgenomen de per saldo nog af te dragen omzetbelasting en te betalen inkomsten- en loonbelasting en sociale premies.

Onder overige te betalen schulden zijn voornamelijk opgenomen vooruit ontvangsten, waarborgsommen en te betalen rente aan deelnemers in het FATUM Suriname Fund.

Overlopende passiva

	2016	2015
Accountants en actuariële kosten	<u>465</u>	<u>392</u>

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING

In duizenden SRD

Verdiende premies

Schadebedrijf

Brutopremie	41.441	32.966
Herverzekeringspremie	-13.031	-6.420
Mutatie technische voorziening	<u>-3.522</u>	<u>-361</u>
Verdiende premie	<u>24.888</u>	<u>26.185</u>

Levenbedrijf

Brutopremie	3.648	3.949
Mutatie technische voorziening	<u>-3.286</u>	<u>-148</u>
Verdiende premie	<u>362</u>	<u>3.801</u>

	2016	2015
Verdiende premies		
<i>Schadebedrijf</i>		
Brutopremie	41.441	32.966
Herverzekeringspremie	-13.031	-6.420
Mutatie technische voorziening	<u>-3.522</u>	<u>-361</u>
Verdiende premie	<u>24.888</u>	<u>26.185</u>
<i>Levenbedrijf</i>		
Brutopremie	3.648	3.949
Mutatie technische voorziening	<u>-3.286</u>	<u>-148</u>
Verdiende premie	<u>362</u>	<u>3.801</u>
Totaal	<u>25.250</u>	<u>29.986</u>

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de verdiende premie met ca. 5% is afgenomen van ca. SRD 26,2 miljoen in 2015 naar ca. SRD 24,9 miljoen in 2016. In 2015 waren de verdiende premies t.o.v. 2014 met ca. 3% gestegen.

Beleggingsresultaten

De netto opbrengst beleggingen uitgedrukt in een percentage van het belegd kapitaal is als volgt samengesteld:

	2016	%	2015	%
Netto-opbrengst beleggingen	<u>46.233</u>	15,0	<u>-3.372</u>	-1,5

De beleggingsresultaten zijn ten opzichte van 2015 toegenomen door toegenomen indirecte beleggingsopbrengsten bestaande uit beurswaarde mutatie van effecten alsook de herwaarderingsresultaten na aanpassing van de vreemde valuta koersen.

Schadelast en uitkeringen

De schadelast per saldo is als volgt samengesteld:

Levenbedrijf	845	444
Schadebedrijf	<u>12.565</u>	<u>10.264</u>
Totaal	<u>13.410</u>	<u>10.708</u>

	2016	2015
Schadelast en uitkeringen		
Levenbedrijf	845	444
Schadebedrijf	<u>12.565</u>	<u>10.264</u>
Totaal	<u>13.410</u>	<u>10.708</u>

Bedrijfskosten

Acquisitiekosten
Personeelskosten
Afschrijvingen
Overige bedrijfskosten

	2016	2015
Acquisitiekosten	2.726	3.633
Personeelskosten	6.222	6.435
Afschrijvingen	1.165	1.751
Overige bedrijfskosten	<u>1.700</u>	<u>833</u>
	<u>11.813</u>	<u>12.652</u>

De acquisitiekosten hebben voor SRD 2.154 duizend betrekking op het schadebedrijf, overeenkomend met 9% van het premie-inkomen en het restant op het levenbedrijf.


Andere financiële baten en lasten

Rente / koersresultaat participaties in
het FATUM Suriname Fund
Rente op pensioen- en spaarplannen
Bankrente en kosten
Voorziening deelneming
Rekening-courantrente
Koersresultaten

	2016	2015
Rente / koersresultaat participaties in het FATUM Suriname Fund	-17.610	-10.196
Rente op pensioen- en spaarplannen	-232	-190
Bankrente en kosten	-8.084	-3.820
Voorziening deelneming	-	-2.500
Rekening-courantrente	2.333	78
Koersresultaten	<u>80.197</u>	<u>4.156</u>
	<u>56.604</u>	<u>-12.472</u>

N. W. Lalbiharie
Directeur





FATUM, ALS OUDSTE VERZEKERAAR
IN SURINAME, IS SINDS JULI 2013
LID VAN DE UNEPFI, HET MILIEU
FINANCIERINGSPROGRAMMA
VAN DE VERENIGDE NATIES.

DUURZAAM

VENNOOTSCHAPPELIJKE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

NA WINSTBESTEMMING

In duizenden SRD

	2016	2015
Activa		
<i>Beleggingen</i>		
Onroerende goederen	47.686	26.491
Deelnemingen	33.843	25.630
Overige financiële beleggingen	<u>241.754</u>	<u>144.200</u>
	323.283	196.321
<i>Vorderingen</i>		
Vorderingen uit directe verzekeringen	1.793	1.602
Vorderingen groepsmaatschappijen	3.766	-
Vordering Focus Asset Management N.V.	14.455	5.043
Overige vorderingen	<u>9.260</u>	<u>3.353</u>
	29.274	9.998
<i>Overige activa</i>		
Materiële vaste activa: - Bedrijfsterreinen en -panden	29.202	16.038
- Bedrijfsmiddelen	<u>1.470</u>	<u>1.240</u>
	30.672	17.278
Liquide middelen	<u>11.974</u>	<u>10.584</u>
	42.646	27.862
<i>Overlopende activa</i>		
Overlopende beleggingsopbrengsten	<u>19.694</u>	<u>9.954</u>
Totale activa	<u><u>414.897</u></u>	<u><u>244.135</u></u>
Passiva		
<i>Eigen vermogen</i>		
Aandelenkapitaal	5	5
Herwaarderingsreserve	39.883	13.272
Beleggingsreserve	-	1.852
Algemene reserve	<u>143.920</u>	<u>87.261</u>
	183.808	102.390
<i>Voorzieningen</i>		
	103.421	47.735
<i>Schulden</i>		
Schulden aan kredietinstellingen	63.356	51.492
Lening o/g	22.540	2.520
Te betalen schaden	17.203	14.213
Schulden aan groepsmaatschappijen	8.263	17.472
Schuld aan Stichting Pensioenfonds voor de FATUM Schadeverzekering N.V.	833	1.101
Schulden uit verzekeringen	2.181	1.838
Belastingen	8.259	5.009
Overige schulden	<u>4.699</u>	<u>25</u>
	127.334	93.670
<i>Overlopende passiva</i>	<u>334</u>	<u>340</u>
Totale passiva	<u><u>414.897</u></u>	<u><u>244.135</u></u>

VENNOOTSCHAPPELIJKE WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2016

In duizenden SRD

	2016	2015
Bedrijfsopbrengsten		
Verdiende premies	24.888	26.185
Opbrengst beleggingen	<u>22.619</u>	<u>-8.159</u>
	47.507	18.026
Schadelast	<u>-12.565</u>	<u>-10.264</u>
	34.942	7.762
Bedrijfskosten		
Acquisitiekosten	2.154	3.010
Personeelskosten	6.222	6.435
Afschrijvingen	1.165	1.751
Overige bedrijfskosten	<u>1.362</u>	<u>765</u>
	10.903	11.961
Af: doorberekend naar dochter- maatschappijen	<u>-2.193</u>	<u>-1.611</u>
	8.710	10.350
<i>Resultaat technische rekening</i>	26.232	-2.588
Resultaat deelnemingen	10.143	-11.883
Dotatie voorziening deelneming	-	-2.500
Andere financiële baten en lasten	<u>66.489</u>	<u>6.901</u>
<i>Resultaat vóór belasting</i>	102.864	-10.070
Belasting lopend jaar	<u>-32.476</u>	<u>-9.705</u>
Resultaat na belastingen	<u>70.388</u>	<u>-19.775</u>

Algemeen

De deelnemingen zijn gewaardeerd tegen de netto vermogenswaarde zoals hierna is vermeld. De overige grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de vennootschappelijke jaarrekening zijn gelijk aan de grondslagen die zijn vermeld in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

BALANSPOSTEN**Beleggingen***Onroerende goederen*

Rekening houdende met de wijziging in presentatie per 1 januari 2016 is het verloop van de beleggingen in onroerende goederen is als volgt:

	Gebouwen en terreinen	Blote percelen	Totaal 2016
Stand 1 januari (na aanpassing)			
Aanschafwaarde	7.382	11.817	19.199
Cumulatieve afschrijving	<u>-781</u>	<u>-</u>	<u>-781</u>
Boekwaarde aanschafwaarde	6.601	11.817	18.418
Herwaardering	9.943	209	10.152
Cumulatieve afschrijving herwaardering	<u>-2.079</u>	<u>-</u>	<u>-2.079</u>
Boekwaarde herwaardering	7.864	209	8.073
Boekwaarde	<u>14.465</u>	<u>12.026</u>	<u>26.491</u>
Mutaties boekjaar			
Herwaardering	31.427	1.225	32.652
Desinvestering		-11.457	-11.457
Afschrijving	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Saldo mutaties	31.427	-10.232	21.195
Stand per 31 december	<u>45.892</u>	<u>1.794</u>	<u>47.686</u>
Recapitulatie per 31 december			
Aanschafwaarde	7.382	360	7.742
Cumulatieve Afschrijving	<u>-781</u>	<u>-</u>	<u>-781</u>
Boekwaarde aanschafwaarde	6.601	360	6.961
Herwaardering	41.870	1.434	42.804
Cumulatieve afschrijving Herwaardering	<u>-2.079</u>	<u>-</u>	<u>-2.079</u>
Boekwaarde herwaardering	39.791	1.434	40.725
Boekwaarde totaal	<u>45.892</u>	<u>1.794</u>	<u>47.686</u>

Deelnemingen

FATUM Levensverzekering N.V.

	2016	2015
- Saldo begin van het jaar	15.852	14.889
- Correctie premiereserve	-1.930	-
- Resultaat lopend jaar	<u>6.999</u>	<u>963</u>
- Saldo einde van het jaar	20.921	15.852

FATUM Investments N.V.

- Saldo begin van het jaar	5.358	-5.435
- Aanzuivering verliezen	-	23.639
- Resultaat lopend jaar	<u>3.144</u>	<u>-12.846</u>
- Saldo einde van het jaar	8.502	5.358

Hilly's en Hilly's Autorama N.V.

- Saldo begin van het jaar	6.214	-
- Aankoop 52 aandelen (verkrijgingsprijs)	-	6.231
- Bijstorting aankoop	-	519
- Bemiddelingskosten	-	134
- Verkoop 10 aandelen	<u>-</u>	<u>-670</u>
	<u>6.214</u>	<u>6.214</u>
- Voorziening deelneming	<u>-2.500</u>	<u>-2.500</u>
- Saldo einde van het jaar	3.714	3.714

FATUM Herverzekering N.V.i.o.

- Saldo begin en einde van het jaar	706	706
-------------------------------------	-----	-----

Totaal

	<u><u>33.843</u></u>	<u><u>25.630</u></u>
--	----------------------	----------------------

Overige financiële beleggingen

De post overige financiële beleggingen is als volgt opgebouwd:

	2016	2015
Hypothecaire leningen	182.023	84.325
Effecten	46.189	40.413
Lening Focus Asset Management N.V.	1.009	5.509
Leningen op schuldbekentenis	1.514	8.219
Termijndeposito's en spaarrekeningen	<u>11.019</u>	<u>5.734</u>
	<u><u>241.754</u></u>	<u><u>144.200</u></u>

De hypothecaire vorderingen en leningen op schuldbekentenis zijn uitgezet tegen rentepercentages variërend tussen de 17% en 23% per jaar voor SRD-beleggingen en tussen de 9,5% en 14% per jaar voor beleggingen in vreemde valuta.

De termijndeposito's in lokale valuta renderen tussen de 6,5% en 12,5% per jaar en de vreemde valutabeleggingen tegen de 1,9-2% per jaar.

Vorderingen uit directe verzekeringen

	<u><u>1.793</u></u>	<u><u>1.602</u></u>
--	---------------------	---------------------

Betreft agentenvorderingen onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid van circa SRD 1.260 duizend.

Vorderingen op groepsmaatschappijen

Deze vordering betreft een rentedragende rekeningcourant-vordering op FATUM Investments N.V. van SRD 3.766 duizend. In 2015 is met FATUM Schadeverzekering N.V. overeengekomen dat schulden tot een bedrag van SRD 23.639 duizend per 31 december 2015 werden geconverteerd in eigen vermogen door middel van een informele kapitaalstorting.

Overige vorderingen

2016	2015
<u>9.260</u>	<u>3.353</u>

De overige vorderingen hebben voornamelijk betrekking op personeelsvoorschotten en leningen aan derden alsmede herverzekeringsdebiteuren.

Bedrijfsmiddelen

De bedrijfsgebouwen zijn tegen brandschade verzekerd voor USD 4,1 miljoen. De kantoorinventarissen en automatiseringsapparatuur zijn tegen brandschade verzekerd voor USD 500 duizend. De bedrijfsvoertuigen zijn allrisk verzekerd.

Liquide middelen

2016	2015
<u>11.974</u>	<u>10.584</u>

De kas- en banksaldi staan ter vrije beschikking van de vennootschap.

Overlopende activa

Hieronder zijn de overlopende beleggingsopbrengsten opgenomen.

Eigen vermogen

Voor een toelichting op het eigen vermogen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn als volgt:

Premiereserve
Latente belastingverplichtingen
Postemployment benefits

2016	2015
14.711	11.188
82.009	29.846
<u>6.701</u>	<u>6.701</u>
<u>103.421</u>	<u>47.735</u>

De premiereserve heeft betrekking op de onverdiende premies van het schadebedrijf van aangevangen en nog niet verstreken risicotermijnen verminderd met de provisies. Voor een toelichting op de voorziening voor latente belastingverplichtingen en post employment benefits wordt verwezen naar de toelichting terzake bij de geconsolideerde jaarrekening

Schulden aan kredietinstellingen

2016	2015
<u>63.356</u>	<u>51.492</u>

Als dekking voor kredietfaciliteiten bij de kredietinstellingen heeft de vennootschap hypothecaire en secundaire zekerheden verstrekt.

Te betalen schaden

2016	2015
<u>17.203</u>	<u>14.213</u>

De te betalen schaden hebben, evenals voorgaande jaren, voornamelijk betrekking op de branches brand- en motorrijtuigenverzekering. De toename van de te betalen schaden en het daarmee samenhangende herverzekeringsaandeel heeft voornamelijk betrekking op brand- en motorrijtuigenschaden.

TOELICHTING OP DE VENNOOTSCHAPPELIJKE WINST- EN VERLIESREKENING

In duizenden SRD

Verdiende premies

De mutaties in de premiebaten over 2016, met vergelijkende cijfers over 2015, zijn als volgt weer te geven:

	2016	2015
Bruto premie-inkomen	41.441	32.966
Herverzekering	<u>-13.031</u>	<u>-6.420</u>
Premie eigen rekening	28.410	26.546
Mutatie technische voorziening	<u>-3.522</u>	<u>-361</u>
Verdiende premies	<u>24.888</u>	<u>26.185</u>

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de verdiende premie t.o.v. 2015 met ca. 5% is afgenomen.

Opbrengst beleggingen

De beleggingsresultaten alsmede de gemiddelde rendementpercentages zijn als volgt:

	2016	%	2015	%
Opbrengst hypothecaire leningen	26.971	20,3	11.893	15,2
Voorziening hypothecaire leningen	<u>-12.646</u>	<u>-21,5</u>	<u>-16.779</u>	<u>-21,5</u>
	14.325	-6,3	-4.886	-6,3
Dividend opbrengsten (effecten)	1.850	4,3	3.752	8,2
Koerswaarde mutatie	<u>5.225</u>	<u>12,1</u>	<u>-6.271</u>	<u>-13,6</u>
	7.075	16,3	-2.519	-5,4
Rente lening op schuldbekentenis	657	17,1	1.342	17,1
Voorziening leningen op schuldbekentenis	<u>-1.625</u>	<u>-21,2</u>	<u>-1.660</u>	<u>-21,2</u>
	-968	-4,1	-318	-4,1
Rente deposito's en spaargelden	180	2,1	174	2,4
Subtotaal	<u>20.612</u>	<u>10,7</u>	<u>-7.549</u>	<u>-5,1</u>
Verhuuropbrengst na aftrek van exploitatiekosten	<u>2.007</u>		<u>-610</u>	
Netto beleggingsresultaat	<u>22.619</u>	<u>11,7</u>	<u>-8.159</u>	<u>-5,5</u>

Schadelast

De netto schadelast is als volgt samengesteld:

Bruto schade
Herverzekeringsuitkeringen
Netto schade
Mutatie technische verplichtingen
Schadelast

2016	2015
8.860	11.899
<u>-380</u>	<u>- 267</u>
8.480	11.632
<u>4.085</u>	<u>-1.368</u>
<u>12.565</u>	<u>10.264</u>

Na aftrek van het herverzekeringsaandeel en bijtelling van de mutatie technische verplichting (toevoegingen aan te betalen schaden) is het eigen aandeel in de schadelast t.o.v. 2015 met ca. 22% toegenomen.

Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten zijn als volgt samengesteld:

Acquisitiekosten
Personeelskosten
Afschrijvingen
Diensten van derden
Huisvestingskosten
Kantoorkosten
Productiekosten
Overige algemene kosten
Af: doorbelast aan groepsmaatschappijen
Netto

2016	2015
2.154	3.010
6.222	6.435
1.165	1.751
1.157	563
478	221
892	389
1.167	666
<u>-2.329</u>	<u>-1.074</u>
10.903	11.961
<u>-2.193</u>	<u>-1.611</u>
<u>8.710</u>	<u>10.350</u>

Resultaat deelnemingen

FATUM Levensverzekering N.V.
FATUM Investments N.V.

2016	2015
6.999	963
<u>3.144</u>	<u>-12.846</u>
<u>10.143</u>	<u>11.883</u>

Dotatie voorziening deelneming

Hilly's en Hilly's Autorama N.V.

2016	2015
<u>-</u>	<u>-2.500</u>

Aan: De Raad van Commissarissen en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van FATUM Schadeverzekering N.V.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG 2016 OPGENOMEN JAARREKENING 2016

ONS OORDEEL

Wij hebben de in dit jaarverslag 2016 op pagina 18 tot en met 42 opgenomen geconsolideerde jaarrekening 2016 van FATUM Schadeverzekering N.V. te Paramaribo gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van FATUM Schadeverzekering N.V. op 31 december 2016 en van het resultaat en de kasstromen over 2016 in overeenstemming met algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De geconsolideerde balans per 31 december 2016;
2. De geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2016;
3. Het geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2016; en
4. De toelichtingen met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met de door onze beroepsorganisatie uitgevaardigde controlestandaarden. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van FATUM Schadeverzekering N.V. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Geconsolideerde kerncijfers;
- Verslag van de Directie;
- Overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in controlestandaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden.

C. BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BESTUUR VOOR DE JAARREKENING

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de door onze beroepsorganisatie uitgevaardigde controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
en
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Paramaribo, 18 juli 2017

BDO Assurance N.V.

Namens deze

w.g. N.T.H. Veerman RA
Partner





SUMMARY OF THE
ANNUAL REPORT
2016

FATUM Schadeverzekering N.V.
FATUM Levensverzekering N.V.
FATUM Investments N.V.

VISION, MISSION AND PROFILE

VISION

FATUM is the most service-oriented financial services provider for every resident of Suriname.

MISSION

FATUM offers security to private individuals and businesses. By transferring the financial consequences of everyday risks to us, our customers are able to pursue their lives in terms of business, home, work and personal development with greater peace of mind. We undertake our activities in a spirit of entrepreneurship, integrity and teamwork, while always taking account of the local communities in which we are active.

PROFILE

FATUM is a dynamic financial services provider that offers a wide range of insurance and investment products to the Suriname market. Customer-entrusted funds are primarily invested in the local economy. As the oldest insurance company in Suriname, we are a stable factor and a trusted financial partner. Drawing on the enthusiastic efforts of our expert employees and intermediaries, we aim to distinguish ourselves by the excellent quality of our service.

Our actions are guided by three core values:

ENTREPRENEURSHIP

Identifying opportunities or potential risks at an early stage and responding effectively.

INTEGRITY

Adhering to generally accepted social and ethical standards. FATUM endorses the ten 'Global Compact Principles'

TEAMWORK

Benefiting from each other's knowledge and that of partners to achieve a solid result for the customer.



KEY DATA 2016 - 2012

Amounts in thousands of SRD², except for the per share data

	2016	2015	2014	2013	2012
Balance sheet					
Total Assets	479,638	281,963	267,210	243,234	258,816
Investments	386,613	244,300	236,493	217,086	220,233
Insurance and other provisions	117,794	55,950	39,699	42,040	41,627
Shareholders' equity	183,808	102,390	136,000	123,835	123,835
Income statement					
Income					
General premium income	41,441	32,966	32,255	32,957	31,847
Life premium income	3,648	3,949	3,199	5,212	10,264
Investment income	<u>46,233</u>	<u>(3,372)</u>	<u>16,109</u>	<u>9,162</u>	<u>31,627</u>
	91,322	33,543	51,563	47,331	73,738
Operating expenses					
Reinsurance premiums	13,031	6,420	6,921	6,540	6,927
Addition to premium reserve	6,808	509	1,192	2,861	10,289
Net claims paid	13,410	10,708	14,352	9,555	10,399
Commissions and expenses	<u>11,813</u>	<u>12,652</u>	<u>13,180</u>	<u>10,956</u>	<u>11,919</u>
	45,062	30,289	35,645	29,912	39,534
Profit and profit appropriation					
Underwriting result	46,260	3,254	15,918	17,419	34,204
Other income/(expenses)	<u>56,604</u>	<u>(12,472)</u>	<u>(760)</u>	<u>(4,671)</u>	<u>(7,488)</u>
Profit before taxes	102,864	(9,218)	15,158	12,748	26,716
Taxes	<u>(32,476)</u>	<u>(10,557)</u>	<u>1,410</u>	-	<u>(327)</u>
Distributable net profit	70,388	(19,775)	16,568	12,748	26,389
- Retained profit	62,888	-	10,568	8,248	23,389
- Dividend	7,500	7,500	6,000	4,500	3,000
Data per share of SRD 0.025 nominal value					
Net profit	351.94	-	82.84	63.53	131.95
Dividend	37.50	37.50	22.50	22.50	15.00
Shareholders' equity	919.04	524.45	680.00	653.38	660.03

² SRD = Suriname Dollar

REPORT OF THE SUPERVISORY BOARD

To: the Annual General Meeting of Shareholders of FATUM Schadeverzekering N.V.

GENERAL

We are pleased to provide you with information about the financial year 2016, in which the company worked to achieve the targets it had set for itself. The economic crisis resulted in the devaluation of the Surinamese dollar and also unforeseen cost developments and a fall in premium income.

CONSULTATIONS

During 2016, there were regular consultations between the Supervisory Board and the Managing Board about periodic interim internal reports, relevant corporate and market developments, and the capital expenditure, investment and credit policies. The Supervisory Board issued advisory opinions on these issues. Specific areas of attention during the reporting period included measurements to reduce spending and to consolidate our position in the insurance – and investment market which are under pressure due to the economic crisis.

FINANCIAL STATEMENTS AND PROPOSED PROFIT APPROPRIATION

With due observance of the provisions of Article 29(4) of the Articles of Association, we are pleased to inform you as follows with respect to the financial statements for 2016 of FATUM Schadeverzekering N.V., consisting of the consolidated and separate financial statements:

We have engaged an audit firm to audit the consolidated and separate balance sheets as at 31 December 2016 and the consolidated and separate income statements for the financial year 2016, as well as the accompanying notes. We advise you to adopt the financial statements in question, which the Managing Board has offered to the Meeting together with the auditor's report issued by BDO Assurance N.V. This adoption will serve to discharge the Managing Board from liability for its management and the Supervisory from liability for its supervision.

The Managing Board proposes to distribute SRD 7,500,000 in the form of a cash dividend and to add SRD 62,888,000 to the retained earnings. We agree with this proposal.

APPOINTMENT OF SUPERVISORY BOARD MEMBERS

Based on the retirement schedule described in Article 20 of the Articles of Association of FATUM Schadeverzekering N.V., Mr. C. A. Calor and Mr. M. P. Hindori are due to step down. We propose that the Meeting reappoint the retiring supervisory directors, who have put themselves up for reappointment.

The Supervisory Board would like to take this opportunity to thank the Managing Board for the manner in which it has represented the company's interests in the reporting period. We also thank the employee base and the intermediaries for their input and commitment over the past financial year.

Paramaribo, Suriname, 1 September 2017

The Supervisory Board

C.A. Calor – Chairman

A.R. Baarh

M. Goede

R. Lai A Fat

M.P. Hindori

GENERAL

The economic recession that affected Suriname in 2015 continued into the reporting period. The prices of gold and petroleum, our most important export products, fell, mainly due to a stagnation in the growth of the global economy in 2015, which suppressed demand for commodities. As far as its revenues are concerned, Suriname is highly dependent on these two export products. We saw a decline in export volumes of these products in 2016 as well. In December 2015, Suralco was forced to discontinue its production of alumina and bauxite because of its weakened global competitive position.

These factors, combined with the further expanding government budget and the rising fiscal deficit, have resulted in a drop in economic activity. The much-advocated further diversification of the production and export structure of our economy failed to materialise to an adequate extent. As a result, our country was faced with a further decline in gross domestic product (GDP). The International Monetary Fund (IMF) has estimated this decline at nine percent (9%).

In May 2016, the Suriname government was forced to apply for financial support from the IMF. The IMF subsequently put together a list of requirements, including the necessary reform of the public sector. The IMF also demanded a rapid scale-down of subsidies on electricity and fuel. After a long debate with the IMF, the Suriname government initially accepted the IMF programme, but in the end it felt that the country no longer needed IMF support. As a result, Suriname received no further financial support from the IMF after the first tranche of USD 87 million.

The position of the Suriname government raised quite a few eyebrows; at the time this report was written, it had become known that the Suriname government had permanently terminated the agreement with the IMF because it claimed that our economy would recover on its own steam and that further IMF support would no longer be required.

The lack of growth in 2016 caused the international rating agencies to downgrade our country's rating; Standard & Poor's lowered its rating from B+ to B (negative outlook), while Fitch announced a similar downgrade.

Against this less than positive financial backdrop, the Suriname government took out some sizeable loans on the international capital market in the reporting period. For the first time in our history, an international bond loan was issued, for a total amount of USD 550 million. This ten-year loan bears an interest rate of 9.25% per annum. Most of this loan was used to refinance existing loans; a substantial repayment was made to Staatsolie Maatschappij Suriname N.V., for instance.

In the reporting period, the government also took some measures that were meant to spark the much-needed growth of our economy. One such measure was the Stabilisation and Recovery Plan 2016-2018, which took effect early in 2016 after broad consultation with various segments of society. The main purpose of this plan was to redress the effects of the economic crisis as quickly as possible and to identify growth incentives for the different economic sectors. In the same period, the President of Suriname reappointed the Social and Economic Council, which is chaired by Ferdinand Welzijn.

October 2016 saw the launch of the Newmont gold operation in East Suriname; this large investment in mining will undoubtedly make a contribution to the Suriname economy.

After some turbulence, the Suriname dollar-US dollar exchange rate was reasonably stable in the reporting period; we believe that one of the reasons for this stability was the fall in demand for foreign currency. This development was due, in part, to the tight monetary policy pursued by the Central Bank of Suriname. Inflation was up sharply in the reporting year, which was attributable mostly to the increase in fuel and electricity prices.

All things considered, the economic situation was not favourable in 2016 and our business was definitely not immune from the effects.

THE SECTOR

Laws and regulations

ACT ON SUPERVISION OF INSURANCE COMPANIES

Insurance companies have already provided their feedback on the draft Act on Supervision of Insurance Companies to the Central Bank of Suriname. The introduction of this Act is expected to have great impact on the internal business processes of insurance companies, particularly when it comes to engaging agents and forming provisions. In addition, capping participations in the share capital of insurance companies will have implications that we believe have not been sufficiently explored and addressed. At the time of writing, the status of this draft Act was unknown.

AMENDMENT OF INCOME TAX ACT

In our previous annual report, we announced the government's intention to abolish and/or scale back the tax facility for insurance companies, i.e. the equalisation reserve. The Amendment of the Income Tax Act was adopted in April 2016. As a result of this amendment, no new resources can be added to the equalisation reserve. In addition, insurance companies are required to release their entire equalisation reserve in two years' time (2016-2017) and pay tax on this reserve. This amendment will have dramatic consequences for the liquidity and solvency position of insurance companies because they will incur a high tax liability in 2017.

BUSINESS

Insurance

GENERAL

The economic decline – particularly the fall in the value of our currency – has had a serious detrimental effect on the insurance industry. Because of this situation, “insurance awareness” is fading into the background. People are concerned most of all with meeting their day-to-day needs and insurance is not given the attention it deserves in the budgets of individuals and businesses. This manifests itself in the narrowing of margins and some segments are even incurring losses.

What follows is a description of our key business lines.

MOTOR VEHICLES

As in 2015, earnings in the motor vehicle business were alarmingly low due to the more than proportionate increase in claims versus premium income. This development is exacerbated still by the fact that the costs of claims handling have risen by some 50% to 70% as a result of the currency depreciation. Survam, the Suriname Association of Insurance Companies, took measures in the first quarter of 2017. One of these measures was a fixed increase in premiums in the different brackets in order to raise premium income in this segment.

FIRE

In 2016, the effort to screen insured risks, including adjoining buildings, in the city centre of Paramaribo continued without slackening. The purpose of this approach is to step up the risk management of our fire portfolio. Given that damage to the roofs of buildings is becoming increasingly common, FATUM has offered coverage for storm and wind gusts to individuals and commercial customers since year-end 2015 as well. An evaluation has shown that many customers have welcomed this top-up coverage.

LIFE & PENSIONS

FATUM formally submitted its scheme (pension product) and its internal pension plan to the Pension Council. We have received feedback on both the product and the pension plan. They both need to be modified to meet the provisions of the General Pensions Act 2014. In 2017, we will continue to explore the financial and other implications of these modifications for our own pension plan. The Board of the pension fund has fleshed out a number of models that will be submitted to the members after having been assessed by the actuary. In 2017, the Board and the members will take a decision about the pension accrual in and/or the future of the pension fund.

MISCELLANEOUS

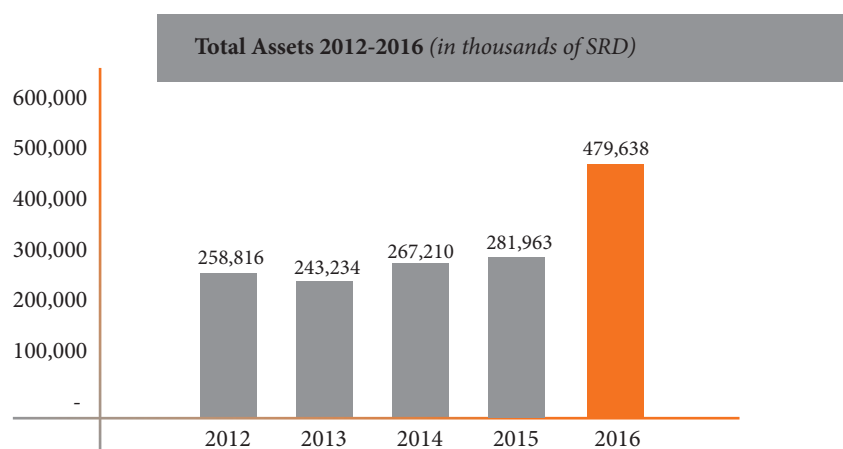
The key products offered by this segment are SOR coverage (accident insurance) for businesses and FATUM travel insurance. In the reporting period, we started to review the product offering of this business line. Based on our review, we will gradually start to adjust and revamp the key products in 2017.

INVESTING AND INVESTMENT INCOME

Similar to last year, the investment income that was generated for 2016 was greatly affected by indirect investment income. The revaluation of securities played a particularly large role, as did currency differences as a result of price adjustments in foreign currencies. Share prices were a lot higher in 2016 than in 2015, especially the price of shares in De Surinaamsche Bank N.V. This trend has resulted in an improvement in unrealised investment income.

Chart: Total Assets 2012-2016

This chart shows the movements in total assets in the period 2012-2016. The foreign currency adjustments and the resulting revaluation of the investments have resulted in the progressive increase in total assets at year-end 2016.



INTERMEDIARIES

In the reporting period, we performed an in-depth analysis of our network of agents. We learned more about the make-up of the network and found out where there is room for improvement and how to better structure and motivate our agents. The idea is to use the results of the analysis to redesign our agency policy.

BRANCH AND DISTRIBUTION NETWORK

NICKERIE BRANCH OFFICE

Despite fierce competition, we managed to maintain our position in the western part of the country in 2016, even slightly improving it. We were successful thanks to the drive and commitment of our employees and intermediaries. The office building was overhauled to make it a more customer-friendly environment.

COMMEWIJNE BRANCH OFFICE

In our ambition to bring our services to the people, we have started to build a branch in Commewijne district. This branch will offer all the services that our customers from Commewijne and Marowijne are currently purchasing from the head office. The completion and opening of the Commewijne branch are scheduled for the fall of 2017.

KWATTA BRANCH OFFICE

The reporting period saw a drive to restructure our Kwatta branch and make it more customer-friendly as well. The new structure and design of the branch with better skilled people will be a fact at the end of 2017.

ISO CERTIFICATION

In March 2016, KIWA conducted an external audit, during which a number of weaknesses were identified. After these weaknesses had been rectified, we were again awarded the ISO 9001 certificate for a three-year period. Certifying agent KIWA also advised us to switch from ISO 9001:2008 to ISO 9001:2015 in 2017. The Quality Management department will perform an analysis of the internal adjustments and/or the conditions that will have to be met to successfully make this switch. The focus of ISO 9001:2015 is primarily on risk management and leadership.

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

In 2013, FATUM joined the United Nations Environmental Programme – Financial Initiative (UNEP FI) programme, which encourages insurance companies and financial institutions to make their insurance and investment businesses more sustainable. This programme enters into partnerships with insurance companies and banks worldwide to promote the use of social and responsible business practices, with respect for the environment, climate and energy issues, and to prevent poverty. Projects in these areas received support in the reporting period. To illustrate: FATUM was the main sponsor of the Earth Hour project, which is initiated annually by WWF Guianas. The focus of this project was on creating awareness of environmental and sustainability issues among young people.

In addition, our business practices are increasingly becoming more sustainable, particularly where sustainable insurance is concerned. In the future, we will continue to make every effort to make sustainable insurance and business practices an integral part of our day-to-day business operations and to further bolster our role in Suriname society by supporting socially responsible projects.

ORGANISATION AND EMPLOYEES

In order to guarantee that our customers are offered the best possible services, continuing education and employee motivation have our undivided attention. In 2016, various in-house employee training sessions were organised in the areas of customer service, complaints handling and quality management. At the time of writing, we were working on a memo about a new continuing education programme for our employees for the period 2018-2023.

WORK ANNIVERSARIES

We celebrated five work anniversaries in the reporting period. Ms D. Tai Apin, Mr J. Wagiso, Mr S. Sordjo and Mr D. Bhatoe had been with the company for 25 years in 2016 and 2016 was Mr B. Gaja's 35th year of service at FATUM. We would like to take this opportunity to express our appreciation for their commitment and loyalty, and congratulate them again on having reached these milestones.

FATUM 135 YEARS

FATUM had been active in Suriname society for 135 years on 12 April 2017. This event was marked by a number of special activities, including the issue of a commemorative book recording the history of FATUM and its interrelationships with Suriname society. In addition, we provided financial support to a number of social institutions.

OUTLOOK

It goes without saying that the recession in which our country currently finds itself will have a serious impact on our operations, and on our premium income, claims handling, investments and origination in particular.

We are committed to creating a more efficient organisation in which skilled employees receive the best possible training for their jobs, so that we can weather the storm. In 2017, measures will be taken to consolidate and/or increase revenues, for instance by targeted management of our network of agents, more efficient use of resources and capitalising on growing customer demand for repayment schedules and/or debt restructuring. At the same time, we expect our claims handling expenses to rise further as the effects of the depreciation of the Suriname dollar and the increase in energy prices will be passed on to insurance companies. Here too, we need to take measures as an organisation to streamline our claims handling and keeping costs under control.

Revenues will fall and expenses will rise: for the company to survive, this must be absorbed through efficiency improvements throughout the organisation and productivity increases in each department and for each employee. Only if we manage to achieve this, will be able to overcome the challenges that await us.

WORD OF THANKS

We would like to express our special thanks to our employees, which we also take to include our agents, for their commitment, drive and loyalty in the reporting period. We also want to extend a heart-felt thank-you to our customers for their continued faith in our company.

N. W. Lalbiharie
Managing Director

CONSOLIDATED BALANCE SHEET AS AT DECEMBER 31, 2016

AFTER PROFIT APPROPRIATION


In thousands of SRD

	2016	2015
Assets		
<i>Non-current assets</i>		
Investment property	47,686	27,353
Other property	30,672	17,278
Other investments	<u>338,927</u>	<u>200,909</u>
	417,285	245,540
<i>Current assets</i>		
Accounts receivable	49,323	24,793
Cash	<u>13,030</u>	<u>11,250</u>
	<u>62,353</u>	<u>36,043</u>
Total assets	<u>479,638</u>	<u>281,583</u>
Liabilities		
Shareholders' equity	183,808	102,390
Insurance and other provisions	117,794	55,950
Long term liabilities	53,868	37,191
Current liabilities	<u>124,168</u>	<u>86,052</u>
Total liabilities	<u>479,638</u>	<u>281,583</u>

CONSOLIDATED PROFIT AND LOSS ACCOUNT FOR 2016

In thousands of SRD

	2016	2015
Income		
Gross premium income	45,089	36,915
Investment returns	<u>46,233</u>	<u>(3,372)</u>
Total income	91,322	33,543
Operating expenses		
Reinsurance premiums	13,031	6,420
Claims incurred	13,410	10,708
Increase insurance provisions	6,808	509
Commissions and expenses	11,813	12,652
Financial income and expenses	<u>(56,604)</u>	<u>12,472</u>
Total operating expenses	(11,542)	42,761
Result before tax	102,864	(9,218)
Income tax	<u>(32,476)</u>	<u>(10,557)</u>
Profit/ (Loss)	<u>70,388</u>	<u>(19,775)</u>



FATUM OFFERS SECURITY TO PRIVATE INDIVIDUALS AND BUSINESSES. BY TRANSFERRING THE FINANCIAL CONSEQUENCES OF EVERYDAY RISKS TO US, OUR CUSTOMERS ARE ABLE TO PURSUE THEIR LIVES IN TERMS OF BUSINESS, HOME, WORK AND PERSONAL DEVELOPMENT WITH GREATER PEACE OF MIND. WE UNDERTAKE OUR ACTIVITIES IN A SPIRIT OF ENTREPRENEURSHIP, INTEGRITY AND TEAMWORK, WHILE ALWAYS TAKING ACCOUNT OF THE LOCAL COMMUNITIES IN WHICH WE ARE ACTIVE.

OUR MISSION



 **FATUM**



Redactie / Editors: FATUM Schadeverzekering N.V.
Grafische vormgeving / Graphic design: Valerie Kampran
Druk / Print: N.V. Drukkerij Leo Victor

WWW.FATUM-SURINAME.COM



FATUM



FATUM | WAT ER OOK GEBEURT